

נערה שנתפתה פרק רביעי כתובות

מג.

עין משפט נר מצוה

א ו א"י פ"ח מהל' אשוחת ה"ל"א סמג לאוין פ"ח טו"ש"ע א"ש"ע ק"י כ"ה פ"ח א
 ז ב מ"י פ"ח ט"ו ש"ס ה"ל' ח ופ"ח מ"ה נ"לוח ה"ל"ב סמג ט"ו טו"ש"ע ש"ס ס"י ק"ב פ"ח י"א
 ג א מ"י פ"ח מהל' אשוחת ה"ל"א סמג ט"ו טו"ש"ע ש"ס ס"י ופ"ח ט"ו טו"ש"ע ש"ס ס"י ק"ב פ"ח י"א
 ד א מ"י פ"ח מהל' אשוחת ה"ל"א סמג ט"ו טו"ש"ע ש"ס ס"י ופ"ח ט"ו טו"ש"ע ש"ס ס"י ק"ב פ"ח י"א
 ה א מ"י פ"ח מהל' אשוחת ה"ל"א סמג ט"ו טו"ש"ע ש"ס ס"י ופ"ח ט"ו טו"ש"ע ש"ס ס"י ק"ב פ"ח י"א
 ו א מ"י פ"ח מהל' אשוחת ה"ל"א סמג ט"ו טו"ש"ע ש"ס ס"י ופ"ח ט"ו טו"ש"ע ש"ס ס"י ק"ב פ"ח י"א
 ז א מ"י פ"ח מהל' אשוחת ה"ל"א סמג ט"ו טו"ש"ע ש"ס ס"י ופ"ח ט"ו טו"ש"ע ש"ס ס"י ק"ב פ"ח י"א
 ח א מ"י פ"ח מהל' אשוחת ה"ל"א סמג ט"ו טו"ש"ע ש"ס ס"י ופ"ח ט"ו טו"ש"ע ש"ס ס"י ק"ב פ"ח י"א
 ט א מ"י פ"ח מהל' אשוחת ה"ל"א סמג ט"ו טו"ש"ע ש"ס ס"י ופ"ח ט"ו טו"ש"ע ש"ס ס"י ק"ב פ"ח י"א
 י א מ"י פ"ח מהל' אשוחת ה"ל"א סמג ט"ו טו"ש"ע ש"ס ס"י ופ"ח ט"ו טו"ש"ע ש"ס ס"י ק"ב פ"ח י"א

[רבי שמעון סבר ב'ו]. והשמה פלוגי בתרתי בעמד דין ודלול עמד דין אכל קשה דסוף סוף כיון דלרין לומר דפטור מקרבן אע"ג דלוי מודה מיידיז א"כ בתוס דתק לחלק בין קנס זה לשאר קנסות אלא הוה ליה למימר כי קאמר רבא דממונה הוה לענין הודאה הו"ק לאציי אמאי תלי ר"ש קרבן שצוה צהודאה ארצה הודאה תליא בקרבן שצוה ועוד היכי הוה צעי למילף הודאה מקרבן הרי קרקעות דפטור מקרבן אע"ג דלוי מודה מיידיז ועוד הא דלמר לקמן הא עמד דין משלם כו' משמע אלא ומהפכה דקאי ביה אס עמד דין חייב קרבן אע"ג דלא צגרה ומתה ומפרש ר"י דלציי מיידיז ליה כיון דלוי מוריש לבניו אפי' עמד דין לר"ש צמתי' משום דלוי ארס מוריש וכות צמו לבנו ומחזי וכות צמו לו זמן שלל צל לירו ה"ה לענין שצוה דלר"י למעטו מוכחש אע"פ שממון גמור הוה לענין הודאה כשמודה כשעמד דין מ"מ שס קנס עליו כיון דלס היה מודה צאונס ופיטוי ואל היה מודה שעמד דין פטור וסוף הסוגיא מ"מ לא תיישבן:

בת הניזונת מן האחין מעשה ידיה צמי. מדאורייתא

פשיטא ליה דהוי לעגמה כדדרשנן לקמן מההנהלמס אלא מדרבנן צעי מדתלי טעמא צמונות ומדמיימי עלה מאלמנה ומיידיז ליה כיון דניזונת משלהן מי התקינו להו רבנן מעשה ידיה תחת ממונת או לא וכן משמע כל הסוגיא ולקמן דצעי מ"ט דרז ה"מ למיידיז נמי מ"ט דרז שט דמדאורייתא מודה דהוה לעגמה אלא נקט רב משום דקאמר צדיא דמעשה ידיה לעגמה אף מדרבנן וקל' מגמגס רשצ"א דהכא משמע דטפי הוה מעשה ידיה שלה כיון שניזונת צעל כחוס בתנאי צ"ד ממה שהיתה ניזונת מדעתם ולקמן צריס אלמנה (דף ק"ה): גצי אלמנה משמע אפיכא צדוריה כיון שניזונת ע"י תנאי צ"ד הוה מעשה ידיה שלהן טפי ממה שהיתה ניזונת מדעתם וצ"ע [ודחק לחלק בין אלמנה לצת דניחא ליה צהרוחה דמ"מ סצרה הוה אפיכא]:

עשו אלמנה אצל הבת כבת אצל הבת אחין. וא"ת אלמנה אצל הבת אחי קרי ליה נכסי מועטין בשלמא גצי בת אלל אחין מועטין צפ' מי שמת (צ"צ קלט: וס) כלי שיונו אלו ואלו עד שיצגרו אצל הכא אין שייך אומו שיעור שהאלמנה יש לה לעולם ממונות ונראה לר"י דדוקא כשיס אלמנה וצניס וצת תקנו לאלמנה ונתנו לה מה שהיה (ס) ליקח לנתו ואלו עד שתיצגרו הבת אצל כשאין אלו אלמנה וצניס או אלמנה וצת שהצת יורשת לא עשו תקנה צצזיל ההלמנה דמשום אלמנה לא ראו להפקיע כח הירושה אלא כשצבר הפקיעו צצזיל הבת וצצזיל הבת הפקיעו טפי לפי שהיא יורשת כשאין צניס וכן משמע צירושלמי צפרק מי שמת דלמר הסס אין ההלמנה דוחה את הצנות ולא הצנות דוחה את ההלמנה ופעמיס שהאלמנה דוחה את הצנות על ידי צניס ואת הצניס על ידי הצנות: **ל** בשאינה ניזונת. פירוש מן האחים אצל מן האב היתה ניזונת ומשום הכי פריך אי צשאינה ניזונת מאי למימרא דפשיטא דלאחר מיתת האב דמת האב הרי של אחין נמי לא איצטרין הואיל וניזונת היתה מן האב פשיטא דירושין אותו ואית ספרים דלא גרסי מאי למימרא אלא גרסי אי צשאינה ניזונת אפי' צ"מ כו' וכן עיקר ומיידי צשאינה ניזונת מן האב ולא מן אחין דלאחר מיתת האב אית לן למימרא דמאי צצזיל האב ופריך אגופה אמאי מת האב הרי הן של אחין הא אפי' אכ עצמו אין לו כיון שאינה ניזונת ממנו: **ל** ב' ב' ב' דבספרי (פ' יאה) לא מפיק ליה מהאי קרא אלא דריש לה מכשכיר כחושב יהיה עמך ומייתר הוה עמך דה"מ למכתב כשכיר כחושב יהיה עד שנת היוצל אצל כי טוב לו עמך אינו אלא סיפור דצריס צעלמא: **מ** בגיר' שאין אדם מוריש זכות בתו צבנו. תימה אמאי איצטרין קרא להכי הא היא גופה לא נפקא לן דמעשה ידיה לצציה אלא מלאמה מה אמה מעשה ידיה לרצה אף צת מעשה ידיה לצציה ואמה גופה אינה עובדת לא את הן ולא את הצת כדאמר' צפ"ק דקדושין (דף ק"ה): ונראה לרשצ"א דלא איצטרין הוה קרא אלא משום קטנה דהקישא לא איצטרין אלא לנערה אצל לקטנה לא צריך הקישא דהשמה צצוי מוצן לה מעשה ידיה מיידיז. **נ** א"ג אי לאו הא קרא ה"א למה לקטנה איצטרין לאשמועינן דאין מעשה ידיה לאחין דומיא דלמה ולא הוה ידע' נערה אכל מיתת דהשמה צצוי מוצן לה הוה ק"ו וימא דין: **הבלות** ידעה ניגהו. ואס תאמר וכי אס קיץ ידיה לא תהיה חללה של אכ אכל מפסיד מעשה ידיה ואמרינן צצחובל (צ"ק דף פ"ה) הקיץ יד עבד עברי של חצירו (ס) נותן דמי שצת גדולה לעבד ודמי שצת קטנה לרצו ורבנן אמרי יתן הכל לעבד וילקח צהן קרקעות (ס) והוא אוכל פירות ויש לומר דפשיטא ליה דמיידי צצחובל קטנות שאין צהן ציטול מלאכה דאי יש צחס הפסד מעשה ידיה אמאי אין מוריש לבנו כמו שמוריש מעשה ידיה להכי פריך ידיה ניגהו:

ומודה צקנס פטור. והרי לא תצבו אלא קנס לצדו ועליו נצצו וכיון דלוי אודי ליה קמן לא משלם כי כפריה נמי לאו ממונה כפריה: **צ** הניזוניו מן האחין. שכן הוה תנאי כתובה צפרקין (לקמן דף נ"ב): עד נוקצן דהיווין ליה ומיזונן מנכסי צד דמלקחון לגוצרין: **לאו מדידהו.** אלא מתנאי כתובה **אמנ:** אלמנה ניזונה מנכסי יתומים. דהאי נמי תנאי כתובה הוה צפרקין [ס] את תהא יצבא צציתי ומיזונא מנכסי כל ימי מיגר ארמלותין: **ומעשה ידיה שלהן.** אלמנא צצמקוס אכ קיימי: **צפו ניחא ליה (ס)** צצרהושה. שתרמיח מעשה ידיה (ס) לצד מפרנסתה: **אלמנה אצל הבט.** מי שמת והניח אלמנה וצת: **צנכסיס מועטין.** שאין צהן כדי פרנסת שניס עשר חודש כדאמר צפ' מי שמת צצ"צ קלט: וקטני [ס] צצנות וצונו והצניס ישאלו על הפתמים: **טעמא דצחיי האב** עשתהו וצכה צו האב להורישו לבניו: **הא לאחר מיתת האב** עשתהו הוה לעגמה מדאצטרין לתנא לאשמועינן לא צשאינה ניזונת. כגון שלא הוה נכסיס: **מאי למימרא.** דיוקא לא אצטרין לאשמועינן דעשתהו לאחר מיתת האב לעגמה ואי לאשמועינן היא גופה דמה שעשתה צחיי האב לאחיס פשיטא דהא זכה ציה אכ דמונה הוה ולא קנסא: **אפי' תמאן דאמר.** צצמכסת גיטין (צ"ב) פלוגתא: **להעדפה.** לעולם לדיוקא דילה איצטרין לאשמועינן דמעשה ידיה לאחר מיתת אכ לעגמה וצשאינה ניזונת דלא תימא וצת שזיכתה תורה לאכ צצמו ממון הוה להורישו לבניס דקשיא לך צצמאי תיזונן הא לא גרעה מעצד עברי כי אצטרין לאשמועינן להעדפה משעשה ידיה עודף על ממוניה איצטרין לאשמועינן: **אמר רצא ווי צצרה רצה כרז יוסף.** דלוחצה להא תיזבחא לא הוה ידע דליכא העדפה ומאי לדחוי ולצנויי צשאינה ניזונת ולהעדפה טעמא ידע דתיזבחא מעלייתא היא והכי קשיא ליה מממני' אדרז שצת: **דקסני.** ממני' מציאתה עם מעשה ידיה ולמה לי למתנייה והא לא שייך למיתני אע"ג שלא צצתה דממאן צצתה: **אלא לאו ה"ק מעשה ידיה כמציאתה.** דמה שעשתה צחיי האב האכ לעגמה: **וה מציאתה כו'** דמציאתה פשיטא לן דלעגמה דהוה אפי' צחיי האב לא זכי צהן אכ אכ"כ סמוכה על שלחנו כדאמרין צצ"מ (דף י"ב): ומשום אציה דכיון דלוי מיידי צצמוניה צחיי דקמן צצפירקין' האכ אינו חייב צצמונות צמו ואי אמרת מציאתה לעגמה תו לא היצ לה ממונות ולקמן צפירקין' נמי אמרי'

זכאי צצמציאתה משום אציה אצל אחין: **דכסיז והסנהלמס אותם.** עבדים כנעניס: **זכוס צמו.** זכות שזיכתה לו תורה צצמו: **ואימא צצפוי הצס וקנסוס.** דלוגס וחבלות הכחוש מדבר אצל מעשה ידיה דמיידי דשכיח וצכרי צה ממונה דהא מיתונא מייניחו אימא דידהו הו: **צערה דגופא הו.** ונערה לא זכי ליה רחמנא לאכ צצתניא צצחובל (צ"ק פ"ה): צצנו וצצתה הקטניס ישעה להס סגולה: שפצעה

צשאינה ניזונת אפי' צ"מ כו' וכן עיקר ומיידי צשאינה ניזונת מן האב ולא מן אחין דלאחר מיתת האב אית לן למימרא דמאי צצזיל האב ופריך אגופה אמאי מת האב הרי הן של אחין הא אפי' אכ עצמו אין לו כיון שאינה ניזונת ממנו: **ל** ב' ב' ב' דבספרי (פ' יאה) לא מפיק ליה מהאי קרא אלא דריש לה מכשכיר כחושב יהיה עמך ומייתר הוה עמך דה"מ למכתב כשכיר כחושב יהיה עד שנת היוצל אצל כי טוב לו עמך אינו אלא סיפור דצריס צעלמא: **מ** בגיר' שאין אדם מוריש זכות בתו צבנו. תימה אמאי איצטרין קרא להכי הא היא גופה לא נפקא לן דמעשה ידיה לצציה אלא מלאמה מה אמה מעשה ידיה לרצה אף צת מעשה ידיה לצציה ואמה גופה אינה עובדת לא את הן ולא את הצת כדאמר' צפ"ק דקדושין (דף ק"ה): ונראה לרשצ"א דלא איצטרין הוה קרא אלא משום קטנה דהקישא לא איצטרין אלא לנערה אצל לקטנה לא צריך הקישא דהשמה צצוי מוצן לה מעשה ידיה מיידיז. **נ** א"ג אי לאו הא קרא ה"א למה לקטנה איצטרין לאשמועינן דאין מעשה ידיה לאחין דומיא דלמה ולא הוה ידע' נערה אכל מיתת דהשמה צצוי מוצן לה הוה ק"ו וימא דין: **הבלות** ידעה ניגהו. ואס תאמר וכי אס קיץ ידיה לא תהיה חללה של אכ אכל מפסיד מעשה ידיה ואמרינן צצחובל (צ"ק דף פ"ה) הקיץ יד עבד עברי של חצירו (ס) נותן דמי שצת גדולה לעבד ודמי שצת קטנה לרצו ורבנן אמרי יתן הכל לעבד וילקח צהן קרקעות (ס) והוא אוכל פירות ויש לומר דפשיטא ליה דמיידי צצחובל קטנות שאין צהן ציטול מלאכה דאי יש צחס הפסד מעשה ידיה אמאי אין מוריש לבנו כמו שמוריש מעשה ידיה להכי פריך ידיה ניגהו:

א) שצוה לה: (ס) לקמן פ"ה: (א) צ"ב ק"מ: (ע"ש) (ד) [ועל מ"ב]. (ה) [צ"מ ג"ב]. צ"ק פ"ה: לקמן נ"ח: גיטין (ו) ב' צ"ק פ"ה: (ז) [נכסיס מ"ד. ק"ה]. (ח) קדושין ט"ו. (ט) צ"ק פ"ה. (י) [לקמן דף ט"ג]. (י"א) [דף נ"ו]. (י"ב) מ"י כ"י. (י"ג) [וע"ש מוס' קדושין טו. ד"ה י"ב וצ"ק פ"ה: ד"ה י"ה]. (י"ד) [מ"י כ"י, י"ז]. (י"ה) [ל"ז והר"ן].

תורה אור השלם

1. כפשיטא פתושב ידקה עמך עד שנת היבל יעבד עמך: ויקרא כ"ב מ' 1. ודקה פי יאמר אלך לא אצא מעמך פי לא אובדך ואת ביתך פי טוב לו עמך: דברים טו טו 2. והתנהלתם אתם לבניכם אחרים לרשת אחוזה ולקבלת בהם תעבדו ועבדכם בני ישראל איש באחוזה לא תרדה בו פפרך: ויקרא כ"ה מו

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה צמו כו' לצד מפרנסתה. י"ב לומר דמיימא: (ג) ת"ה ע"ז ט' שהיה לה לומר (ג) ת"ה חללת כו' יש קטניו אביי אמר נותן וכו' ורבא אמר יתן:

מוסף רש"י

מעשה ידיה. שעשתה צחיי אצ"פ שאלה מת האב הרי הן של אחין. ומשום לעולם וזה צו האב ולא דמי לעמך דלא הוה ממון עמך עמך דין ויעשוהו דהא אי אלא מוסד מפטר (ועד ח"ב). יובל הרב לומר לעבד. כענין עשה עמי. מלאכה. ואינו נדך. אלא חוזר על הפתמים (גיטין י"ב). להעדפה. המותר על ממוניה (ב"ק פ"ה). זכות בתו. זכות שצתה לו מורה צצת צמו (קדושין י"ד).

תוספות ר"ד

בע"א מיינה רבינא מר"ש בת הניזונת מן האחין מעשה ידיה למי אחיס במקום אכ קיימי מה החם מעשה ידיה לאב ה"י מעשה ידיה לאחין. איד לא דמי [לאב] החם מדידה מיתונא הכא לא מדידה מיתונא אלא מתנאי ב"ד קאכלי פי שכן כתבו בה כחובתה שכן נוקצין דהיוו ליה מייני אונן מיתונן וכו' א"ל הנתיה אלמנה ניזונת מנכסי יתומים ומעשה ידיה שלהן. פי והאי נמי תנאי כתובה הוה שכן כותב לה ואת תבא יתבא בבית ומיתונא וכו' אלמא במקום אכ קיימי מי דמי אלמנתו ביה ניהא ליה בהרוחה. הא ניהא ליה בהרוחה. ר"י פשיטא מוקטני מעשה ידיה ומציאתה אע"פ שלא באתה מת האב הרי הן של אחין. בשלמא מעשה ידיה איכא גוביינא אלא מציאתה ממאן גביא אלא לאו הכי קאמר מעשה ידיה כמציאתה מה מציאתה כחיי האב לאב לאחר מיתת האב לעצמה ולעצמה דהא אפילו כחיי אביה לא זכי בהו האב אלא משום אביה שסמוכה על שלחנו ואינו חייב לזונה כחיי אבא אחין בע"כ יהבו לה מוני (ס) כחיי אביה לפיכך אינן זוכים במציאתה אף מעשה ידיה כחיי אב לאב לאחר מיתת האב לעצמה. איתמר נמי ארי"י א"י בת הניזונת מן האחים מעשה ידיה לעצמה אמר (ר"ה) [רב כהנא] מ"ט דרב דכתבי והתנהלתם אותם לבניכם אחרים אותם לבניכם ולא בנותיכם לבניכם. מגיד לך הכתוב שאין אדם מוריש זכות בתו לבנו:

א) צ"ל היכי הוה מונו מנכסי צביה.